

Tema 16. Crec en la resurrecció de la carn i la vida perdurable

Aquesta veritat afirma la plenitud d'immortalitat a la qual l'home està destinat. Per tant, és un record de la dignitat de la persona, especialment del seu cos.

26/12/2010

Al final del símbol dels apòstols l'Església proclama «crec en la resurrecció de la carn i la vida

perdurable». En aquesta fórmula es conté en forma breu els elements fonamentals de l'esperança escatològica de l'Església.

1. La resurrecció de la carn

Moltes vegades l'Església ha proclamat la fe en la resurrecció de tots els morts al final del temps. Es tracta d'alguna manera de l'«extensió» de la resurrecció de Jesucrist —«el primogènit entre molts germans» (Rm 8,29)— a tots els homes, vius i morts, justos i pecadors, que tindrà lloc quan vingui al final del temps. Amb la mort l'ànima se separa del cos; amb la resurrecció, cos i ànima s'uneixen novament entre si, per sempre (cf. *Catecisme* 997). El dogma de la resurrecció dels morts, alhora que parla de la plenitud d'immortalitat a què l'home està destinat, és un viu record de la seva dignitat, especialment en el vessant corporal.

Parla de la bondat del món, del cos, del valor de la història viscuda dia a dia, de la vocació eterna de la matèria. Per això, contra els gnòstics del segle II, s'ha parlat de la resurrecció de la carn, és a dir, de la vida de l'home en l'aspecte més material, temporal, mudable i aparentment caduc.

Sant Tomàs d'Aquino considera que la doctrina sobre la resurrecció és natural respecte a la causa final (perquè l'ànima està feta per mantenir-se unida al cos, i viceversa), però és sobrenatural respecte a la causa eficient (que és Déu)[1].

El cos ressuscitat serà real i material, però no terrenal ni mortal. Sant Pau s'oposa a la idea d'una resurrecció com a transformació que es duu a terme dins la història humana, i parla del cos ressuscitat com a «gloriós» (cf. Fl 3,21) i «espiritual»

(cf. 1Co 15,44). La resurrecció de l'home, com la de Crist, tindrà lloc, per a tothom, després de la mort.

L'Església no promet als homes en nom de la fe cristiana una vida d'èxit segur en aquesta terra. No hi haurà una utopia, perquè la nostra vida terrenal estarà sempre marcada per la creu. Al mateix temps, per la recepció del baptisme i l'eucaristia, el procés de la resurrecció ha començat ja d'alguna manera (cf. *Catecisme* 1000). Segons sant Tomàs, en la resurrecció l'ànima informarà el cos tan profundament que hi quedaran reflectides les seves qualitats morals i espirituals^[2]. En aquest sentit la resurrecció final, que tindrà lloc amb la vinguda de Jesucrist en la glòria, farà possible el judici definitiu dels vius i els morts.

Respecte a la doctrina de la resurrecció es poden afegir quatre reflexions:

— la doctrina de la resurrecció final exclou les teories de la reencarnació, segons les quals l'ànima humana, després de la mort, emigra cap a un altre cos —nombroses vegades si fa falta— fins a quedar definitivament purificada. Sobre aquest tema, el Concili II del Vaticà ha parlat de l'«únic curs de la nostra vida»[3], perquè està establert que «els homes han de morir una vegada» (He 9,27);

— una manifestació clara de la fe de l'Església en la resurrecció del propi cos és la veneració de les relíquies dels sants;

— encara que la cremació del cadàver humà no és il·lícita, tret que s'elegeixi per raons contràries a la fe (CIC 1176), l'Església aconsella vivament conservar el piados costum de sepultar els cadàvers. En efecte, «els cossos dels difunts han de tractar-se amb respecte i caritat, en la fe i l'esperança de la resurrecció.

Enterrar els morts és una obra de misericòrdia corporal; honora els fills de Déu, temples de l'Esperit Sant» (*Catecisme* 2300);

— la resurrecció dels morts coincideix amb el que la Sagrada Escriptura anomena la vinguda d'«un cel nou i una terra nova» (*Catecisme* 1042; 2Pe 3,13; Ap 21,1). No sols arribarà l'home a la glòria, sinó que el cosmos sencer, en el qual l'home viu i actua, serà transformat. «L'Església a la qual tots som cridats en Crist Jesús i en la qual, per la gràcia de Déu, adquirim la santedat» —llegim en la *Lumen gentium* (n. 48) — «només es realitzarà plenament en la glòria celestial quan arribarà el “temps de la restauració de totes les coses” (Ac 3,21) i quan amb el gènere humà també l'univers sencer, que està íntimament unit a l'home i arriba al seu fi per mitjà d'ell, serà perfectament restaurat». Certament hi haurà continuïtat entre aquest

món i el món nou, però també una important discontinuïtat. L'espera de la definitiva instauració del regne de Crist no ha de debilitar sinó avivar, amb la virtut teològica de l'esperança, l'interès a procurar el progrés terrenal (cf. *Catecisme* 1049).

2. El sentit cristià de la mort

L'enigma de la mort de l'home es comprèn només a la llum de la resurrecció de Crist. En efecte, la mort, la pèrdua de la vida humana, es presenta com el mal més gran en l'ordre natural, precisament perquè és quelcom definitiu, i quedarà superada de manera completa només quan Déu en Crist ressusciti els homes.

D'una banda, la mort és natural en el sentit que l'ànima pot separar-se del cos. Des d'aquest punt de vista, la mort marca el terme del pelegrinatge terrenal. Després de la mort l'home no pot merèixer o desmerèixer més.

«L'opció de vida de l'home es fa definitiva amb la mort»[4]. Ja no tindrà la possibilitat de penedir-se. Just després de la mort anirà al cel, a l'infern o al purgatori. Perquè això s'esdevingui, existeix el que l'Església ha anomenat el judici particular (cf. *Catecisme* 1021-1022). El fet que la mort sigui el límit del període de prova serveix a l'home per redreçar bé la seva vida, per aprofitar el temps i els altres talents, per obrar rectament, per gastar-se en el servei als altres.

D'altra banda, l'Esriptura ensenya que la mort ha entrat en el món a causa del pecat original (cf. Gn 3,17-19; Sv 1,13-14; 2,23-24; Rm 5,12; 6,23; Jm 1,15; *Catecisme* 1007). En aquest sentit se l'ha de considerar com a càstig pel pecat: l'home que volia viure al marge de Déu, ha d'acceptar l'amargura de la ruptura amb la societat i amb si mateix com a fruit del seu allunyament.

Tanmateix, Crist va assumir la mort «amb un acte de submissió total i lliure a la voluntat del seu Pare» (*Catecisme* 1009). Amb l'obediència va vèncer la mort i va guanyar la resurrecció per a la humanitat. Per a qui viu en Crist pel baptisme, la mort continua sent dolorosa i repugnant; però ja no és un record viu del pecat sinó una oportunitat preciosa de poder coredimir amb Crist, mitjançant la mortificació i el lliurament als altres. «Si morim amb ell, amb ell també viurem» (2Tm 2,11). Per aquesta raó, «gràcies al Crist, la mort cristiana té un sentit positiu» (*Catecisme* 1010).

3. La vida eterna en comunió íntima amb Déu

En crear i redimir l'home, Déu l'ha destinat a l'eterna comunió amb ell, el que sant Joan anomena la «vida eterna», o el que se sol anomenar «el cel». Jesús comunica així la promesa

del Pare als seus: «Molt bé, servent bo i fidel; has estat fidel en poc [...]; entra al goig del teu senyor» (Mt 25,21). La vida eterna no és com «un continu succeir-se de dies del calendari, sinó com el moment ple de satisfacció, en el qual la totalitat ens abraça i nosaltres abracem la totalitat. Seria el moment de submergir-se a l'oceà de l'amor infinit, en el qual el temps —l'abans i el després— ja no existeix. Únicament podem tractar de pensar que aquest moment és la vida en sentit ple, submergir-nos sempre novament en la immensitat de l'ésser, ahora que, simplement, l'alegria ens desborda»[5].

La vida eterna és el que dóna sentit a la vida humana, a l'interès ètic, a l'entrega generosa, al servei abnegat, a l'esforç per comunicar la doctrina i l'amor de Crist a totes les ànimes. L'esperança cristiana en el cel no és individualista, sinó referida a

tothom[6]. Basant-se en aquesta promesa, el cristià pot estar fermament convençut que «paga la pena» de viure la vida cristiana en plenitud. «El cel és el fi últim i la realització de les aspiracions més profundes de l'home, l'estat de felicitat suprem i definitiu» (*Catecisme* 1024). Així ho ha expressat sant Agustí a les *Confessions*: «Ens has fet, Senyor, per a tu i el nostre cor està inquiet fins que descansi en tu»[7]. La vida eterna, en efecte, és l'objecte principal de l'esperança cristiana.

«Els qui moren en la gràcia i l'amistat de Déu, i es troben perfectament purificats, viuen per sempre amb el Crist. Són per sempre més semblants a Déu, perquè el veuen "tal com és" (1Jn 3,2), "cara a cara" (1Co 13,12; Ap 22,4)» (*Catecisme* 1023). La teologia ha denominat aquest estat «visió beatífica». «A causa de la seva transcendència, Déu només pot ser

vist tal com és quan ell mateix obre el seu misteri a la contemplació immediata de l'home i quan li'n dóna la capacitat» (*Catecisme* 1028). El cel és la màxima expressió de la gràcia divina.

D'altra banda, el cel no consisteix en una pura, abstracta i immòbil contemplació de la Trinitat. En Déu l'home podrà contemplar totes les coses que d'alguna manera fan referència a la seva vida i gaudir-ne, i en especial podrà estimar als qui ha estimat en el món amb un amor pur i perpetu. «No ho oblideu mai: després de la mort, us rebrà l'Amor. I en l'amor de Déu trobareu, a més, tots els amors nets que heu tingut a la terra»[8]. El goig del cel arriba a la culminació plena amb la resurrecció dels morts. Segons sant Agustí, la vida eterna consisteix en un repòs etern i en una activitat deliciosa i suprema[9].

Que el cel duri eternament no vol dir que l'home hi deixi de ser lliure. Al cel l'home no peca, no pot pecar, perquè veient Déu cara a cara, veient-lo a més a més com a font viva de tota la bondat creada, en realitat no vol pecar. Lliurement i filialment, l'home salvat es quedarà en comunió amb Déu per sempre. Amb aquesta comunió, la seva llibertat ateny la plena realització.

La vida eterna és el fruit definitiu de la donació divina a l'home. Per tant, té alguna cosa d'infinít. Tanmateix, la gràcia divina no elimina la natura humana ni en l'ésser, ni en les facultats, ni la seva personalitat ni el que ha merescut durant la vida. Per això hi ha distinció i diversitat entre els qui gaudeixen de la visió de Déu, no quant a l'objecte —que és Déu mateix, contemplat sense intermediaris—, sinó quant a la qualitat del subjecte: «Qui té més caritat participa més de la llum de la

glòria, i més perfectament veurà Déu i serà feliç»[10].

4. L'infern, com a rebuig definitiu de Déu

La Sagrada Escripura ensenya nombroses vegades que els homes que no es penedeixin dels pecats greus perdran el premi etern de la comunió amb Déu; ben al contrari, patiran la desgràcia perpètua. «Morir en pecat mortal sense haver-se penedit i sense acollir l'amor misericordiós de Déu significa quedar-se separat d'ell definitivament per la nostra pròpia elecció lliure. Aquest estat d'autoexclusió definitiva de la comunió amb Déu i amb els benaurats és el que anomenem "infern"» (*Catecisme* 1033). No és que Déu predestini ningú a la condemnaió perpètua; és l'home qui, cercant el seu fi últim al marge de Déu i de la seva voluntat,

construeix per a si un món aïllat en què no pot penetrar la llum ni l'amor de Déu. L'infern és un misteri, el misteri de l'amor rebutjat; és senyal del poder destructor de la llibertat humana quan s'allunya de Déu[11].

Pel que fa a l'infern, és tradicional distingir entre la «pena de dany» —la més fonamental i dolorosa—, que consisteix en la separació perpètua de Déu, sempre anhelat pel cor humà, i la «pena dels sentits», a la qual s'al·ludeix sovint en els Evangelis amb la imatge del foc etern.

El Nou Testament presenta la doctrina sobre l'infern com una crida a la responsabilitat en l'ús dels dons i els talents rebuts i a la conversió.

L'existència de l'infern fa albirar a l'home la gravetat del pecat mortal i la necessitat evitar-lo per tots els mitjans, principalment, com és lògic, mitjançant l'oració confiada i humil.

La possibilitat de la condemnaió recorda als cristians la necessitat de viure una vida completament apostòlica.

Sense cap dubte, l'existència de l'infern és un misteri: el misteri de la justícia de Déu amb aquells qui es tanquen al seu perdó misericordiós. Alguns autors han pensat en la possibilitat de l'anihilació del pecador impenitent quan mor. Aquesta teoria resulta difícil de conciliar amb el fet que Déu ha donat per amor l'existència —espiritual i immortal— a cada home[12].

5. La purificació necessària per trobar-se amb Déu

«Els qui moren en la gràcia i l'amistat de Déu, però imperfectament purificats, tot i tenir la salvació assegurada, sofreixen una purificació després de la mort, a fi d'obtenir la santedat necessària per a entrar al goig del cel» (*Catecisme* 1030). Es pot

pensar que molts homes, encara que no hagin viscut una vida santa a la terra, tampoc s'han tancat definitivament en el pecat. La possibilitat de ser netejats de les impureses i les imperfeccions d'una vida —més o menys malaguanyada— després de la mort es presenta llavors com una nova bondat de Déu, com una oportunitat per preparar-se a entrar en comunió íntima amb la santedat de Déu. «El purgatori és una misericòrdia de Déu, per netejar els defectes dels qui desitgen identificar-se amb Ell»[13].

L'Antic Testament parla de la purificació ultraterrenal (cf. 2Ma 12,40-45). En la primera carta als Corintis (1Co 3,10-15) sant Pau presenta la purificació cristiana, en aquesta vida i en la futura, a través de la imatge del foc; foc que d'alguna manera emana de Jesucrist, salvador, jutge i fonament de la vida cristiana[14]. Encara que la doctrina

del purgatori no ha estat definida formalment fins a l'edat mitjana[15], l'antiquíssima i unànime pràctica d'oferir suffragis pels difunts, especialment mitjançant el sant sacrifici eucarístic, és indicatiu clar de la fe de l'Església en la purificació ultraterrenal. En efecte, no tindria sentit resar pels difunts si poguessin estar salvats al cel o condemnats a l'infern. La majoria dels protestants neguen l'existència del purgatori, ja que els sembla una confiança excessiva en les obres humanes i en la capacitat de l'Església d'intercedir pels que han deixat aquest món.

Més que un lloc, s'ha de considerar el purgatori com un estat de temporània i dolorosa llunyania de Déu, en què es perdonen els pecats venials, es purifica la inclinació al mal que el pecat deixa en l'ànima i se supera la «pena temporal» deguda al pecat. El pecat no sols ofèn Déu i danya el mateix pecador, sinó que,

per mitjà de la comunió dels sants, danya l'Església, el món, la humanitat. L'oració de l'Església pels difunts restableix d'alguna manera l'ordre i la justícia: principalment per mitjà de la santa missa, les almoines, les indulgències i les obres de penitència (cf. *Catecisme* 1032).

Els teòlegs ensenyen que en el purgatori es pateix molt, segons la situació de cadascú. Tanmateix, es tracta d'un dolor amb significat, «un dolor benaventurat»[16]. Per això, es convida els cristians a cercar la purificació dels pecats en la vida present mitjançant la contrició, la mortificació, la reparació i la vida santa.

6. Els nens que moren sense el baptisme

L'Església confia els nens morts sense haver rebut el baptisme a la misericòrdia de Déu. Hi ha motius per pensar que Déu els acull d'alguna

manera, sigui pel gran afecte que Jesús va mostrar als nens (cf. Mc 10,14), sigui perquè ha enviat el seu Fill amb el desig que tots els homes se salvin (cf. 1Tm 2,4). Al mateix temps el fet de fiar-se de la misericòrdia divina no és raó per diferir l'administració del sagrament del baptisme als nens nounats (CIC 867), que confereix una particular configuració amb Crist: «Significa i realitza la mort al pecat i l'entrada a la vida de la Santíssima Trinitat a través de la configuració amb el misteri Pasqual del Crist» (*Catecisme* 1239).

Paul O'Callaghan

Bibliografia bàsica

Catecisme de l'Església catòlica
988-1050.

Lectures recomanades

Joan Pau II, *Catequesis sobre el Credo IV: Credo en la vida eterna*, Palabra, Madrid 2000 (audiències des del 25-V-1999 fins al 4-VIII-1999).

Benet XVI, enc. *Spe salvi*, 30-XI-2007.

Sant Josepmaria, homilia
«L'esperança del cristià», *Amics de Déu* 205-221.

[1] Cf. sant Tomàs, *Summa contra gentiles*, IV, 81.

[2] Cf. sant Tomàs, *Summa Theologiae* III suppl., q.78-86.

[3] Concili II del Vaticà , const. *Lumen gentium* 48.

[4] Benet XVI, enc. *Spe salvi*, 30-XI-2007, 45.

[5] *Ibid.*, 12.

[6] Cf. *ibid.*, 13-15, 28, 48.

[7] Sant Agustí, *Confessions* 1, 1, 1.

[8] Sant Josepmaria, *Amics de Déu* 221.

[9] Cf. sant Agustí, *Epistulae* 55, 9.

[10] Sant Tomàs, *Summa Theologiae* I q.12, a.6, c.

[11] «L'opció de vida de l'home es fa en definitiva amb la mort; la seva vida és davant el Jutge. L'opció, que s'ha forjat en el transcurs de tota la vida, pot tenir diverses formes. Pot haver-hi persones que han destruït totalment en si mateixes el desig de la veritat i la disponibilitat per a l'amor. Persones en qui tot s'ha convertit en mentida; persones que han viscut per a l'odi i que han trepitjat en elles mateixes l'amor. Aquesta és una perspectiva terrible, però en alguns casos de la nostra pròpia història podem distingir amb

horror figures d'aquest tipus. En semblants individus ja no hi hauria res de remeiable i la destrucció del bé seria irrevocable: això és el que s'indica amb la paraula infern» (Benet XVI, enc. *Spe salvi* 45).

[12] Cf. *ibid.*, 47.

[13] Sant Josep maria, *Solc* 889.

[14] En efecte, a la *Spe salvi* Benet XVI diu que «alguns teòlegs recents pensen que el foc que crema, i que alhora salva, és Crist mateix, el jutge i el salvador» (Benet XVI, enc. *Spe salvi* 47).

[15] Cf. DS 856, 1304.

[16] Benet XVI, enc. *Spe salvi* 47.

cristiana-16-crec-en-la-resurreccio-de-
la-carn-i-la-vida-perdurable/
(31/03/2025)